

Skärmstarren återuppstånden

Staffan Jansson

Den 9 Juli 1991 hade jag bestämt mig för ett närmare studium av Bispbergsmassivet. Turen ställdes denna gång till Griggers klack (även kallad Gregers klack), jätteklackens mer okända och ostörda kusin.

Detta jämförelsevis dåligt undersökta sydberg i närheten av jätteklackens dokumenterat fina branter hägrade, och i bakhuvudet höodes också ett eko från dalaflorans andra tillägg: "Skogsklocka: Bispbergsmassivet vid Gregers klack 1962-68".

Efter en titt på kartan beslöt jag mig för att anträda vandringen söderifrån, från vägen Pungmakarbo - Könighyttan. En gammal körväg ledde in i skogen. Efter ett tag korsade den en bäck, vars kanter av någon anledning inbjöd till närmare botaniserande. Kanske hade det förmodade kalkinnehållet i marken (det växte vildlin på stigen) sitt finger med i spelet.

C:a 10 m nedströms stigen, rätt nära en hyggeskant, stod så plötsligt tre stycken starttovor av för mig okänt slag. De gav närmast intryck av gråstarr, men med ovanligt stort avstånd mellan honaxen och totroligt långa stödblåd. Väl hemma konstaterades att det inte kunde röra sig om mycket annat än skärmstaty - *Carex remota*.

Några dagar senare besöktes lokalen ännu en gång, nu tillsammans med Lennart Bratt, för att kontrollera om det verkligen kunde röra sig om denna mycket exklusiva art. Dessbättre fick bestämningen godkänt och dessutom hittades ytterligare några små tuvor bestående av enstaka strån ute på hygget intill. Dessa var uppenbart hårt trängda av den uppväxande hyggesvegetationen, vilket förmodligen tydligt visar hur det gått till när arten försvunnit från sina båda tidigare kända fästen i Dalarna.

Skärmstarrens tidigare kända utbredning i landskapet har utgjorts av en förekomst i Grytnäs socken - "Åsbo, vid källseg i nipslutning = Jämtsveden", samt en förekomst i Norrbärke socken - "Göbergets västsida, massvis i bäckdäld nära rinnbacken 1948". (Båda D Fl 1949). Under senare år har dock dessa båda lokaler genomsökts utan resultat. I Göberget har en kalhuggning ödelagt bäckravinen där arten växte och vid Åsbo kan bebyggelse och vägdragningar ha torrlaagt skärmstarrens lilla källseg.

Detta gör att man gärna instämmer i Lena Gustafssons och Torleif Ingelögs råd, under rubriken "Erforderliga åtgärder" i boken "Floravård i skogsbruket". Där sägs att "Bäckdråg, källdråg och översilningsmarker där arten växer bör undantas från slutavverkning och dikning. Om avverkning trots allt måste ske, bör plockhuggning tillämpas, så att ett beskuggande träd och buskskikt kvarlämnas. Större mängder hyggesavfall bör inte lämnas på denna typ av lokaler och körning med skogsmaskiner bör undvikas."

Vi får innerligt hoppas att dessa råd efterlevs, så att vi får behålla skärmstarren i Dalarna även i framtiden.

Skärmstarren kan beskådas på omslagets framsida som Tomas Ljung har gjort.